

Les 84 – Antwoorden

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord זָרַח zárach [pa'al] Stralen, schijnen [pa'al].

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	זָרַח zore'ach	זָרַחְתִּי zárachti	אֶזְרַח èzrach	אֲנִי
Ik (v)	זָרַחְתִּי zorachat	זָרַחְתִּי zárachti	אֶזְרַח èzrach	אֲנִי
Jij (m)	זָרַח zore'ach	זָרַחְתָּ zárachta	תִּזְרַח tizrach	אַתָּה
Jij (v)	זָרַחְתִּי zorachat	זָרַחְתָּ zárachti	תִּזְרַחְתִּי tizrachti	אַתָּה
Hij	זָרַח zore'ach	זָרַח zárach	יִזְרַח yizrach	הוּא
Zij	זָרַחְתִּי zorachat	זָרַחְתָּ záchá	תִּזְרַח tizrach	הִיא
Wij (m)	זָרַחְנוּ zorchiem	זָרַחְנוּ zárachnoe	נִזְרַח nizrach	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	זָרַחְנוּ zorchot	זָרַחְנוּ zárachnoe	נִזְרַח nizrach	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	זָרַחְנוּ zorchiem	זָרַחְתֶּם zérachtèm	תִּזְרַחוּ tizrachoe	אַתֶּם
Jullie (v)	זָרַחְנוּ zorchot	זָרַחְתֶּן zérachtèn	תִּזְרַחוּ tizrachoe	אַתֶּן
Zij (m)	זָרַחְנוּ zorchiem	זָרַחוּ zárchoe	יִזְרַחוּ yizrachoe	הֵם
Zij (v)	זָרַחְנוּ zorchot	זָרַחוּ zárchoe	יִזְרַחוּ yizrachoe	הֵן

Gebiedende wijs: m: זָרַח zérach, v: זָרַחְתִּי zirchie, meervoud: זָרַחוּ zirchoe. Infinitief: לְזָרַח lizro'ach

Opdracht 2: Geef de uitspraak en de vertaling.

Een donkere nacht zonder sterren לַיְלָה חֲשׂוּךְ לְלֹא כּוֹכְבִים laylá cháshoech l'lo kochaviem

Wie is een mooie filmster? מִי [הִיא] כּוֹכֶבֶת קוֹלוֹנֵי יָפֵה? mie [hie] kochèvèt qolnoa jáfáh?

De zon schijnt vandaag הַשֶּׁמֶשׁ זָרַחְתָּ הַיּוֹם hashèmèsh zorachat hayom

De maan is helder vannacht הַיָּרֵחַ בְּהִיר הַלַּיְלָה / הַחֹדֶשׁ hachodèsh / hayare'ach báhier hallayláh

Een nieuwe ster aan het firmament כּוֹכֵב חֲדָשׁ בְּרָקִיעַ kocháv chádash baráqiya

De zon is heet, ik houd van de schaduw הַשֶּׁמֶשׁ חֹמֵה, אֲנִי אוֹהֶבֶת אֶת הַצֶּל hashemesh chámáh, anie ohèvèt èt hatzel

hashemesh chámáh, anie ohèvèt èt hatzel

Opdracht 3, Bijbel: Noteer de uitspraak en de vertaling. Waar staan deze teksten?

אֲדוֹנָי שְׁמֹרְךָ; אֲדוֹנָי צִלְךָ עַל-יַד יְמִינְךָ, אֲדוֹנָי צִלְךָ

ádonáy shomrèchá, ádonáy tzilchá, al-yad yeminèchá, ádonáy tzilchá De Heer [is] uw-

bewaarder, de Heer [is] uw-schaduw aan uw-rechterhand, de Heer [is] uw-schaduw

יוֹמָם, הַשֶּׁמֶשׁ לֹא-יִכְבֶּה וַיָּרַח בַּלַּיְלָה

yomám, hashèmèsh lo-yakèkáh w'eyáre'ach baláyáláh

overdag, de-zon niet-zal-u-steken en-[de]-maan in-de-nacht

אֲדוֹנָי, יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל-רָע, יִשְׁמֹר, אֶת-נַפְשְׁךָ מִכָּל-רָע

ádonáy, yishmorchá mikol-rá, yishmor, èt-nafshèchá mikol rá De Heer zal-u-bewaren van-alle

slechtheid/kwaad, Hij-zal-bewaren uw-ziel/leven van-alle slechtheid/kwaad

אֲדוֹנָי, יִשְׁמֹר-צִאתְךָ, וּבּוֹאְךָ מֵעַתָּה, וְעַד-עוֹלָם

ádonáy, yishmor tzetchá oevo'èchá, me'attáh w'e'ad olám

De Heer zal-bewaren uw-(uit)gaan en-uw-komen, van-nu en-tot [in] eeuwigheid

Vergelijk uw vertaling met psalm 121:5-8 in uw Bijbel. In dit lied wordt de Godsnaam יהוה

weergegeven en gezongen als אֲדוֹנָי De laatste twee regels van elk vers worden bij het zingen

herhaald.

Beluister de uitleg van deze tekst door dr. Piet van Middlen in [Efemeride 265](#)

Een muziekblad met de uitspraak van deze Hebreeuwse tekst en een Nederlandse berijming

(één vers) vindt u op de volgende bladzijden.

וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאֶחָד עֶשְׂרֵי כּוֹכְבִים, מִשְׁתַּחֲוִים לִי

w'hineh, hashèmèsh w'hayare'ach w'achad ásár kocháviem, mishtachawiem li

En-zie, de-zon en-de-maan en-elf sterren buigen voor-mij; Genesis 37:9b.

Beluister de uitleg van Genesis 37:9-11 door dr. Piet van Middlen in [Efemeride 720](#)

Psalm 121:5-8

God is uw bewaarder (Adonai Shomrecha)

Muziek: M. Chavez
Nederlandse tekst:
M. Kloppenburg

Sopraan

Alt

Tenor

Bas

A - do - nai - sjom - re - cha A - do - nai tsil - cha
A - do - nai - jisj mor - cha mi - kol ra
God is uw be - waar - der, op u is Zijn hand

Sopraan

Alt

Tenor

Bas

Al - jad je mi ne - ga A - do - nai - tsil - cha
Jisj mor et naf - sje - ga mi - kol ra
(De)He-re is uw scha - duw aan uw rech - ter - hand

Sopraan

Alt

Tenor

Bas

Jo - man ha she - - mesh lo ja - ke ka
A - donai jisj mor tsetga, oc wo - c - cha
Daags steekt de zon niet, de maan niet in de nacht

Sopraan

Alt

Tenor

Bas

We ja - re - ach - ba la - ai - la
 Me a - ta we a - d o - lam!
 Hij zal u be - wa - ren voor al - le soort van kwaad

Sopraan

Alt

Tenor

Bas

Jo - mam ha she - mesh lo - ja - ke - ka
 A - do - nai jiss - mor tsetga oc - wo - e - cha
 Hij be - waart uw ko - men, Hij be - waart uw gaan

Sopraan

Alt

Tenor

Bas

We ja - re - ach - ba la - ai - la
 Me a - ta we a - d o - lam!
 Hij zal uw ziel be - wa - ren van nu af en voor - taan!

Les 85 – Judaica 20 – Rosh Chodesh, Nieuwemaansdag

רֹשׁ חֹדֶשׁ Rosh Chodesh, 'hoofd van de maand' of 'eerste van de maand', is de benaming van de eerste dag van elke Joodse maand. In les 15 hebben we naar de Joodse kalender gekeken en gezien dat deze 12 of 13 maanden telt van 29 of 30 dagen, die – zoals ook in les 79 genoemd – gebaseerd zijn op de maancyclus. Iedere nieuwe maand begint bij de verschijning van de 'nieuwe maan', dat wil zeggen dat de maan dan precies tussen de aarde en de zon staat en alleen de schaduwkant van de maan te zien is, met een héél dun sikkeltje van de wassende maan.

Rosh Chodesh in Bijbelse tijd

In de oudheid was Rosh Chodesh een belangrijke feestdag. In die tijd werden de nieuwe maanden bepaald door waarneming. Elke maand begon wanneer het eerste streepje van de maan zichtbaar werd, nadat de maan geheel donker was. Waarnemers speurden in de nacht langs de hemel naar enig teken van de maan. Als ze de maan zagen, gingen ze hun waarnemingen melden aan het Sanhedrin, dat hen zou ondervragen om ervoor te zorgen dat ze niet vergissen. Waar aan de hemel is de maan verschenen? In welke richting wees hij? Als twee onafhankelijke, betrouwbare ooggetuigen bevestigden dat de nieuwe maan was verschenen en het consequent beschreven, verklaarde het Sanhedrin dat de nieuwe maand was begonnen en het nieuws werd middels fakkels of vuren op heuveltoppen doorgegeven; later stuurde men boodschappers uit.

De dag nadat de maan verscheen was een feest, aangekondigd met het geluid van de shofar, gevierd met plechtige samenkomsten, familiefeesten en speciale offers. Het belang van deze feestdag in de oudheid moet niet worden onderschat. De gehele kalender was afhankelijk van deze meldingen; zonder de meldingen kon men niet weten wanneer feestdagen moesten plaatsvinden.

Rosh Chodesh vandaag

In deze tijd worden de maanden vastgesteld door wiskundige berekeningen en staan die op de kalender. Bij de vaststelling van Rosh Chodesh wordt soms om praktische reden een correctie toegepast, zie les 15.

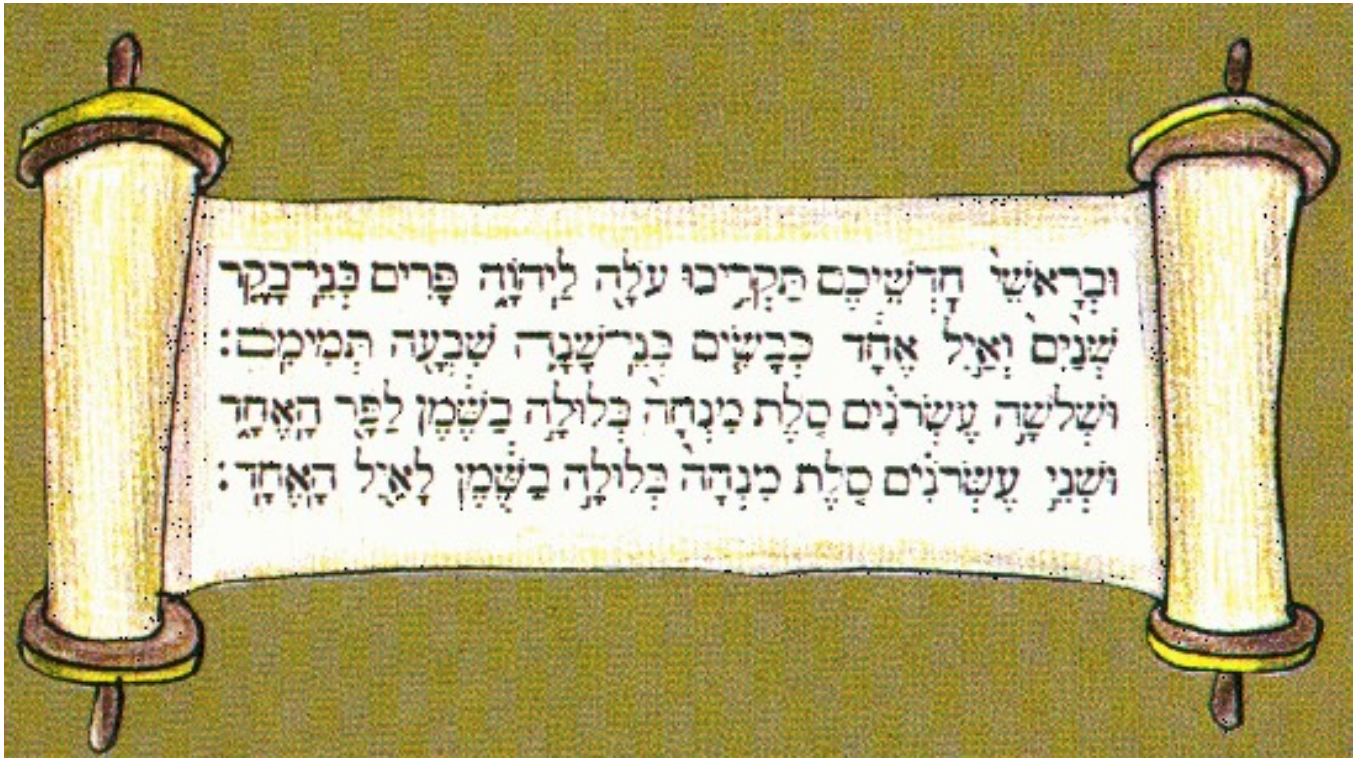
Na de verwoesting van de Tempel waren de offers niet meer beschikbaar. Daarom is de betekenis van dit feest sterk verminderd en is de shabbat, de andere periodiek terugkerende dag, een van de gezichten van het Jodendom geworden.

In deze tijd begint de viering van Rosh Chodesh op de zaterdag vóór de nieuwe maand (Shabbat Mevarchiem, shabbat van de zegeningen, שַׁבַּת מֵבַרְכִים), met het reciteren van de *birkat hachodesh*, de zegening van de nieuwe maand, na de lezing van de Torah. Birkat hachodesh is een speciaal gebed, dat onze hoop voor de komende maand verwoordt, van vrede en welvaart tot succes in zaken, een goede gezondheid en vroomheid.

Het gebed bevat ook een aankondiging van de dag of de dagen waarop Rosh Chodesh zal vallen, en de naam van de maand die op het punt staat om te beginnen. Zie opdracht 2d. Op de dag van Rosh Chodesh wordt aan de gebeden o.a. een aantal psalmen toegevoegd en de lezing van Numeri/Bamidbar 28:11-15, over de offers aan het begin van elke maand.

Wanneer een maand 29 dagen telt, valt Rosh Chodesh op de eerste dag van de nieuwe maand; bij een maand van 30 dagen op de laatste dag en de eerste dag van de nieuwe maand.

Volgens de rabbijnse traditie was de eerste opdracht, die de Israëlieten kregen na de bevrijding uit Egypte, het opstellen van een kalender die op de Nieuwe Maan is gebaseerd, zie Exodus/Shemot 12:1-2: *Deze maand zal voor u de eerste van de maanden zijn.* (Zie opdracht 2a). Waarom komt eerst dit gebod? Waarom wordt te midden van de verlossing van Israël, een gebod betreffende een nieuwe kalender gegeven? Egypte was een land waar de kalender de zon volgde. Door de manier te wijzigen waarop de tijd werd bepaald, maakte God zijn volk duidelijk dat ze niets meer te maken hadden met de zonnegod Ra. Deze nieuwe manier om de kalender volgens de maancyclus aan te houden benadrukte een nieuwe manier van leven, welke in scherp contrast zou staan met het leven in Egypte. Deze eerste maand van het jaar zou vrijheid van wereldse slavernij symboliseren en naar de uittocht verwijzen.

Afbeelding: De tekst van Numeri/Bamidbar 28:11 e.v.

De cyclus van de maan - van duisternis naar licht - is een beeld van Gods heil voor het Joodse volk en onze persoonlijke verlossing van de duisternis tot het licht. Het woord voor maand, **שַׁבְּתַיִן** {chodèsh}, is etymologisch verwant aan **שָׁדֵשׁ** {chádásh}, nieuw.

Hoewel er maar weinig plaatsen in de Bijbel een directe opdracht geven tot het vieren van Rosh Chodesh, staan er aanwijzingen in Numeri/Bemidbar 10:10 en 28:11-14, 2 Koningen 4:23 en Hosea 2:10. Het belang is duidelijk in de slotwoorden van de profeet Jesaja (66:23) *'En het zal geschieden van nieuwe maan tot nieuwe maan en van shabbat tot shabbat, dat al wat leeft zal komen om zich voor mijn aangezicht neer te buigen, zegt de HERE'*.

Rosh Chodesh begint, zoals alle Joodse dagen, met zonsondergang en eindigt de volgende avond. Het is een 'halve feestdag', er wordt wel gewerkt.

Woordenschat

אָמַר	ámar [pa'al]	Zeggen, inf. לומר lomar; zie les 15.
בָּרַךְ, בְּרָכָה	berach [pi'el]	Zegenen, begroeten, feliciteren, zie les 53.
בְּרָכָה	brácháh (v)	Zegening, zegenwens
שַׁבַּת מְבָרְכִים	shabbat m ^e várchiem	Shabbat van de zegeningen
חֹדֶשׁ, חֹדֶשׁ	chodèsh (m)	Maand (gebruikelijke naam) חֹדֶשִׁים chodashiem
רֹאשׁ חֹדֶשׁ	rosh chodesh	De eerste dag van de maand
חֹדֶשֶׁה	chádásháh (v)	Nieuwtje חֹדָשׁוֹת chádáshot Nieuwsberichten
חִדְּשׁ, חִדְּשׁ	chiddesh [pi'el]	Vernieuwen, herstellen; iets nieuws voorstellen
חֲצֹצְרָה, חֲצֹצְרָה	ch ^a tzotzráh (v)	Trompet
כֶּסֶה	kesèh	Nieuwe maan, 'bedekte maan'. <i>Leenwoord</i> .
מוֹעֵד	mo'ed (m)	Feestdag, vast tijdstip; plaats v. samenkomst מוֹעֲדִים mo ^a diem
מִצְרַיִם	mitzra'yiem	Egypte

Opdracht 1: Geef de vertaling en de uitspraak. Maak eerst opdracht 2.

Ik zal het dak vernieuwen/herstellen

.....

Tante hernieuwde de uitnodiging

.....

Wie (m, v) vertelt de nieuwsberichten?

.....

Opdracht 2: Vervoeg het werkwoord **חִדְּשׁ, חִדְּשָׁה** chiddesh [pi'el] Vernieuwen, herstellen. Controleer jezelf op de website conjugator.reverso.net/conjugation-hebrew.html

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	אֲנִי
Ik (v)	מְחַדְּשֶׁת m ^e chaddèshèt	חִדְּשִׁית chiddashtie	אֶחַדְּשׁ achaddesh	אֲנִי
Jij (m)	אַתָּה
Jij (v)	אַתְּ
Hij	הוא
Zij	היא
Wij (m)	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	אַתֶּם
Jullie (v)	אַתֶּן
Zij (m)	הֵם
Zij (v)	הֵן

Geb. wijs: m:, v:, mv:, Infinitief: לְחַדְּשׁ l^echaddesh

Opdracht 3: Geef de uitspraak en de vertaling van deze Bijbelgedeelten. Er komen enkele namen van personen in voor.

..... הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם, רֵאשׁוּ חֳדָשִׁים: רֵאשׁוּן הוּא לָכֶם, לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה

.....

..... וּבְיָוֶם שִׁמְחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם, וּבְרֵאשֵׁי חֳדָשֵׁיכֶם – וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרוֹת

.....

..... תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר; בַּכֶּסֶה, לְיוֹם חַגְנוּ

.....

De bekendmaking van de nieuwe maand. Zie les 27.

..... רֵאשׁוּ חֹדֶשׁ (maand) יְהִי בְיוֹם (dag) הַבֹּא עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה

.....

.....

Bronnen: www.hebrew4christians.com/Holidays/Rosh_Chodesh/rosh_chodesh.html; nl.wikipedia.org/myjewishlearning.com; Jom Jom, D. Hausdorff; tesjoeva-gemeente.nl/?page_id=14; www.jewfaq.org
Luister ook naar: www.youtube.com/watch?v=KwTn1zK7PVQ Birkat rosh hachodesh gebed, gezongen, met een uitgebreide Engelse uitleg van de Joodse maankalender.
www.youtube.com/watch?v=3nXJyEa_Xs8 Een rustige melodie ('niggoen') voor Shabbat Rosh Chodesh.